No. 1815 Zaterdag 12 October 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Over een bestaansrecht.

II.

De vorige maal hebben wij den pamphletschrijver Dr. Mink laten verhalen, wat hij zooal dacht over de kloosterlingen of liever hoe „een goede bron," „een hem bekend katholiek" en „een gewezen priester" (namen doen niets ter zake) hun (?) onzinnigvalsche ideeën over de religieuzen zouden hebben uitgeflapt, welk samenraapsel de heer M. gretig en zonder critiek als onaanvechtbare waarheid aannam en met zijn eigen ongezonde denkbeelden aandikte.

„De kloosterling," zeide hij, „is in maatschappelijken zin geen normaal mensch en door zijn gewild verzet tegen de zeden beslist onzedelijk te noemen."

Wij beluisteren in deze wijsheid de in meer bekende termen geformuleerde klachten: „De kloosterlingen zijn voor de maatschappij van weinig of geen nut" en „zij zijn onzedelijk door niet te trouwen."

Beginnende met de bespreking dezer laatste beschuldiging, merken wij op, dat hier een grief gemaakt wordt aan den ongehuwden staat, door de kloosterlingen krachtens hun geloften gekozen als een middel om zich, los van de wereld, geheel aan God te wijden. Het celibaat, waardoor in kerkelijken stijl de ongehuwde staat der geestelijken wordt aangeduid, die zich bij het begin der hoogere wijdingen verplichten, zonder echt, kuisch te leven, wordt hier niet besproken, omdat het berust op een anderen grondslag en andere beweegredenen, die samenhangen met hun heilige kerkelijke bediening.

Waar nu de kloosterlijke, ongehuwde staat wordt aangevallen, vragen wij: bestaat er een verplichting voor een ieder om te trouwen en handelt degene, die niet huwt, verkeerd en zondig?

Uit de natuurwet valt nergens een uitgesproken bevel hieromtrent op te diepen, want, ofschoon zij aan het menschdom in zijn geheel de verplichting oplegt zichzelf in stand te houden, bezwaart zij niet de schouders van elken mensch afzonderlijk met dezen last, doch laat, mits haar doel bereikt worde, den eenling vrij. En aangezien de natuurlijke neigingen van den mensch gericht zijn op het huwelijk, — na den zondeval noch sterker en heviger dan anders zou zijn geschied — behoeft de vrees niet gekoesterd te worden, meermalen neergelegd in deze onredelijke onderstelling: „als alle menschen zich dan eens van trouwen onthielden"......

Maar er is meer. De natuurwet legt niet alleen de verplichting om te huwen niet op aan alle menschen, zij verbiedt zelfs aan bepaalde categorieën het huwelijk, in die gevallen n.l. waardoor voor het nakomend geslacht van dien persoon en voor de maatschappij groote onheilen zouden ontspruiten.

Men kan dus aan de natuurwet geen algemeene, persoonlijke verplichting tot het huwelijk ontleenen.

De positieve, door God gegeven en door Christus tijdens zijn aardsch leven vervolmaakte wet luidt nog sterker ten voordeele der maagdelijkheid. Wij lezen bij St. Math. 19. 11, dat de Zaligmaker na een opwerping der leerlingen, dat het niet raadzaam is te huwen, sprak: „Niet allen begrijpen dit woord, maar zij aan wie het gegeven is." En Hij verklaarde zich nader: „Er zijn onhuwbaren, die zoo uit den moederschoot geboren zijn; en er zijn onhuwbaren, die door de menschen in dien toestand gebracht zijn; en er zijn onhuwbaren, die zich zelf zoo hebben gemaakt om het rijk der hemelen. Wie het vatten kan, vatte het."

Christus laat dus niet alleen de vrijwillige onthouding toe, doch prijst ze aan, wanneer zij omhelsd wordt om God en den naaste beter te kunnen dienen. Doch tevens blijkt uit Zijn woorden, dat zij slechts raadzaam is voor hen, aan wie God daartoe de roeping en de genade geeft.

De H. Paulus spreekt in zijn eersten Corinthiër-brief over het huwelijk. Tot de niet-gehuwden en weduwen zegt hij (vers 8): „Het is goed voor hen, zoo zij blijven gelijk ik ben." (n.l. ongehuwd). Na uitgelegd te hebben, dat zij, die niet getrouwd zijn, zich bezorgd maken over alles, wat den Heer aangaat, terwijl anders hun aandacht is verdeeld over God en hun wederhelft, hoe deze te behagen, (vers 32—34) zegt hij duidelijk: „Die huwt doet goed, maar die niet huwt, doet beter" (v. 38).

Duidt ook het voorbeeld en de handelingen van Christus niet op een hooger aanslaan der maagdelijkheid boven den huwelijksstaat? Zelf maagd, wilde Hij de menschelijke natuur slechts van een Maagd ontvangen, koos zich tot voedstervader den maagdelijken Joseph, tot aankondiger van Zijn komst den zuiveren Joannes den Dooper. Petrus werd tot hoofd der Apostelen gekozen, doch Christus' liefde helde meer over tot den maagdelijken leerling Johannes, aan wien Hij op den Kruisberg Zijn Moeder ter bescherming gaf.

En als om deze waarheid voor den duur der eeuwen klaar te doen uitstralen, heeft de Kerk haar op het Concilie van Trente in een dogma vastgelegd, plechtig verklarend: „hij, die volhoudt, dat de huwelijksstaat de voorkeur verdient boven de maagdelijkheid en het celibaat en ontkent, dat het beter en zaliger is maagd en ongehuwd te blijven dan te trouwen, hij zij in den ban."

Ook de staatswetten mogen de persoonlijke vrijheid niet aan banden leggen, aangezien zij de natuurwet nader hebben te omschrijven en de wetgevers steeds hun van God voortkomend gezag voor oogen dienen te houden.

Bestaan er dus geen rechtvaardige staketsels voor den ongehuwden staat, er zijn genoegzaam overwegende redenen om als maagd door het leven te gaan...... voor hen, wien dit, naar Christus' woord, gegeven is.

Ons geheele leven moet zijn een onafgebroken dienst van God, een lange keten gelijk, waarvan de samenhangende schakels beteekenen 'n voortdurende deugdoefening naast onkreukbare plichtsbetrachting. Voor den wereldling, die getoeft in het midden van hem omringende gevaren, er op aangelegd het kleed zijner onschuld te bevlekken, zijn hoovaardige eigenliefde te stijven, hem met begeerige blikken zich te doen werpen op de aardsche goederen, soms met versmoring eener inwendige stem en ten koste van zijn waardevolle ziel, is de weg naar den hemel bezaaid met voetangels. Deze trachten hem verwijderd te houden van Dengene, naar Wien hij met al zijn kracht moet streven als naar zijn einddoel en vormen voor menigen wereldling een moeilijk weg te vagen beletsel voor zijn zaligheid.

Daarom zeggen zoovele jongelingen en jeugdige dochters deze wereld vaarwel en vereenigen zich in een klooster om daar, beveiligd tegen menige rem in hun deugdbeoefening en beschut tegen vele gevaarvolle hindernissen voor hun zaligheidsstreven, zich geheel en met alle krachten te wijden aan Dengene, Die hen de hooge genade schonk om in stille afzondering hun eeuwige zaligheid veiliger te bereiken.

Doch al is de weg naar den hemel minder gevaarvol, daarom is hij voor hen nog niet gemakkelijk. „Het religieuze leven," zoo spreken de kerkelijke schrijvers, „is een voortdurend martelaarschap." Voor wie zich kan indenken, wat de trouwe naleving der kloostergeloften beteekent, hoeveel zelfbeheersching het onkreukbaar nakomen der kloosterregels vordert, is dit ten volle begrijpelijk.

Immers voor zijn eigen wil delft de kloosterling een graf op het oogenblik dat hij belooft in alles den wil te zullen volgen zijner oversten. En dit prijsgeven zijner gulden vrijheid geschiedt hij zwaarder naarmate zijn levensjaren stijgen en jongeren dan hij over hem komen te bevelen. Van alles, wat hij bezit, doet de kloosterling afstand, zoodat hij niets meer het zijne noemen, nergens meer vrijelijk over mag beschikken en zelfs voor het gebruik van een luttele zaak het verlof zijner oversten moet inroepen. Zijn lichaam wijdt hij geheel aan God, den Hemelschen Bruidegom toe, belooft eeuwige zuiverheid en verzaakt daardoor aan de genietingen des vleesches; in plaats van de levensgenoegens te deelen, legt hij zich toe op versterving en vasten, kastijdt zijn lichaam en breugt zijn dagen door in boetvaardigheid en gebed.

Zulk een leven, welgevallig in het oog van God, achting afdwingend van den eerlijken wereldling, die zich zelf tot zulk een hooge volmaaktheid niet in staat acht, wordt volgens Dr. Mink gesleten in „broeinesten van onzedelijkheid" door menschen die niet „normaal zijn in maatschappelijken zin."

Juist omdat de kloosterling de wereld en haar verleiding verlaat, juist omdat hij zich aan een familieleven onttrekt en den ongehuwden staat omhelst, kan hij God vrijer dienen en zijn ziel veiliger zalig maken. En daarom is hij of zij, ook in maatschappelijken zin, de „meest normale mensch." Want normaal in maatschappelijken zin is degene, die zijn plichten jegens de samenleving getrouw vervult, doch deze ook ondergeschikt maakt aan het hooge doel, waartoe hij als mensch is geschapen n.l. den dienst van God. Dit nu doen de kloosterlingen, broeders en zusters volgens den meest redelijken maatstaf. Zij geven den keizer, wat des keizers is maar eerst en bovenal aan God, wat Gode toekomt.

Waar Dr. Mink (de man zal wel geen doctor in de Theologie zijn) dan spreekt over een „gewild verzet tegen de zeden," en hiermee den vrijwillig gekozen en beloofden kuischen en ongehuwden staat bedoelt, daar mogen wij gerust verklaren, dat de ideeën van zoo iemand over de eischen der zeden absoluut „abnormaal" zijn, terwijl de man van zijn niet-normaal-zijn in maatschappelijken zin het sprekendst bewijs levert, door in enkele kolommen een schandaalkroniek samen te dringen, druipend van mis- en onverstand om verdere qualificaties maar binnen te houden. Zoo handelt een maatschappelijk welopgevoed, normaal mensch niet tegenover zijn medemenschen.

Hopen wij de volgende maal te zien, of de kloosterlingen voor de maatschappij van geenerlei nut en waarde zijn.

Gezanten bij den Paus.

Konden wij kort geleden vermelden, dat Japan, Polen en Finland ook een gezantschap wenschten bij Z. H., dat Portugal weer de oude betrekkingen met het Vaticaan wilde aanknoopen, thans heeft men uit Madrid vernomen, dat de President der Portugeesche Republiek, Sidonio Paes, den pauselijken Nuntius Mgr. Ragonesi met de grootste onderscheiding heeft ontvangen en dat na herhaalde conferenties de grondlijnen van een nieuw Concordaat tusschen den H. Stoel en Portugal definitief zijn vastgesteld.

Uit Weenen vernam de „Catholic Advance," dat er vooruitzichten bestaan voor een vereeniging van de schismatieke kerk van Bulgarije met den H. Stoel.

Maar wat aan een Roomsch hart wel een grootere vreugde moet bereiden is het feit, dat de diplomatieke relaties tusschen China en den H. Stoel weer hervat zijn. De „Osservatore Romano" schreef hierover:

De Chineesche republiek verlangde sinds geruimen tijd diplomatieke betrekkingen met het Vaticaan. Eenerzijds toch neemt het aantal Katholieken in China voortdurend toe en is het dus in het belang van den staat toenadering te zoeken tot het opperhoofd der Roomsche Kerk. Anderzijds geldt de wederzijdsche

---

Naar Washington.

Nog geen twee dagen was ik te New York, of ik ontving al een vriendelijke uitnoodiging om naar Washington te komen. In den gelukkigen waan verkeerend, dat ik, wie weet hoe spoedig, gelegenheid zou hebben door te reizen naar Holland, nam ik de uitnoodiging dankbaar aan; er mocht later eens niets meer van kunnen komen.

Mijn vriendelijke vriend, een geboren Amerikaan, die echter meermalen in Europa had gereisd, liet zijn uitnoodiging vergezeld gaan van zeer nuttige wenken en raadgevingen. Het reizen is in Amerika zóó geheel anders dan in Europa, dat men wel een gangmaker noodig heeft om door alle moeilijkheden heen te komen.

Vooreerst moest ik een sneltrein nemen, en dan nog wel een speciale, die voor de Congresleden bestemd is. Daar de tocht meer dan vijf en een half uur duurt, was een gemakkelijke leuningstoel in de *Pullmancar* geen overbodige weelde. Bij het nemen van mijn kaartje had ik slechts te zeggen *Special Express Congress Pullman* en zou op mijn wenken worden bediend en alles krijgen, wat ik verlangde.

In een stad als New York zijn er natuurlijk meerdere stations. De eerste vraag was derhalve, waar moet ik wezen?

Men raadde mij aan *Pennsylvania Railroad*, als het dichtst bij huis, en had de goedheid er bij te zeggen, dat ik mijn kaartje wel daags te voren kon nemen op de Vijfde Avenue, 42 ste straat, vlak tegenover de Openbare Bibliotheek.

Dat was makkelijk te vinden, en ik er op af.

Maar jawel!

Recht voor de deur van het klooster op Lexington Avenue was ik in de trem gestapt en had 'n *transfer*, een overstapje gevraagd. Ik reed tot de 42ste, stapte over en ging door tot de vijfde Avenue.

Ja, hier moest het zijn. Daar lag de Openbare Bibliotheek, een colossaal gebouw, dat wel twee blokken beslaat.

Het Pennsylvania station dat wel 50 miljoen dollar kostte zou ook wel dergelijke afmetingen hebben en moest dus gemakkelijk te vinden zijn. Toch was het een beetje vreemd, dat je zoo nergens menschen met reistasschen zag. Die hadden wel met mij in dezelfde trem gezeten, maar, of ze met mij waren uitgestapt, had ik niet gemerkt.

Nu moet men weten, dat de Vijfde Avenue het drukste verkeer heeft van heel New York, en dat het toppunt dezer drukte ligt juist waar ik was, tegenover de Openbare Bibliotheek.

In 't begin kan men niets anders doen dan meeschuifelen met den grooten stroom. Ik keek m'n oogen uit, zag nergens reizigers loopen, ontwaarde nergens iets, wat op een station geleek.

Maar een vergissing was onmogelijk, duidelijk was me gezegd, Vijfde Avenue vlak tegenover de Bibliotheek.

Toen de feiten echter niet met de gegevens klopten, begon ik te twijfelen, en was van toen af een verloren man.

Verloren in den vollen zin des woords.

Ik wist weg noch steg, begon in den blinde te tasten en overal te zoeken, waar niets te vinden was.

Had ik me maar gehouden aan de duidelijke aanwijzing en vlak tegenover de bibliotheek blijven staan. Dáár moest het zijn en nergens anders.

Wat een Amerikaan zegt, zegt hij duidelijk; wat hij weet, weet hij juist en goed. Op zijn woord kan men bouwen. Ik had getwijfeld en daarom.... scharrelde ik in die millioenendrukte rond de Bibliotheek, om ergens het station te zien, dat natuurlijk op een vaste en algemeen bekende plaats stond.

Viermaal, aan elken hoek eens, moest ik dwars door den menschenstroom heen, automobielen en rijtuigen ontwijkend, oppassend niet tegen een motorfiets, of een rolschaatsend kind aan te botsen. Iedere oversteek kostte ± een kwartier.

Zoo stond ik dan na een vol uur tobbeus, zonder iets gevonden te hebben, weer aan den hoek van de 42ste 5e Avenue.

Mijn besluit was nu genomen. Hier MOEST het zijn, Ik zou dus heel bedaard huis voor huis langs gaan en goed lezen wat er op geschreven stond. Mogelijk was het station wel onder den grond en had ik tegenover de Bibliotheek slechts een trap af te gaan om er te komen.

Ik keek nu niet meer naar groote gebouwen, maar las alle opschriften op ramen en deuren.

Ja, daar had je 't.

PENNSYLVANIA RAILROAD
TICKET OFFICE.

Een onoogelijk, klein, smal winkeltje!

Begrijpen deed ik het nog niet, want toen ik de pijpenla in was, zag ik nergens een breeden trap, hoorde ik geen treinen ratelen, geen locomotieven fluiten, zag ik nergens reizigers.

Ik had moeite om heel gewoon te doen en alles heel gewoon te vinden. Maar mijn verbazing steeg met de minuut.

Waar ik naar toe wilde?

Washington Special Express Congress Pullman, please.

Ik had mijn versje goed van buiten geleerd, maar het kwam er toch hortend en stootend uit. Ik vreesde daar heelemaal niet terecht te zijn.

De man boog en liet me zijn rug zien. Hij foonde, teekende cijfers op verschillende kaartjes, deed alles netjes in een envelop en vroeg me 9 dollar zooveel, 3 uur 23.

Ik betaalde.

En bleef staan, waar ik stond, mijn kaartjes in de hand.

„Ja maar, Mijnheer, waar zijn nu de treinen?"

De man keek me aan, of ik een Duitsche spion was, want hij hoorde het in Keulen donderen, geloof ik.

Lachen deed hij niet, daar was hij te beleefd voor, maar de lach school weg achter een heel lang gerekt *Please*, zijn hoogste verbazing uitstootend als een hoog gillende stoomfluit.

Ik herhaalde: „waar zijn nu de treinen?"

O? Ja! hij begreep!!

Hier ticket office, kaartjesbureau, 't station ligt tusschen 7e en 8e Avenue, 31-33ste straat.

Mot je maar weten, proestte ik het uit.

Ik naar buiten, er nu heelemaal in.

Om de groote afstanden zijn er 'n tiental stations over de geheele stad verspreid en kan men bovendien nog op 'n vijftig verschillende kantoren plaatskaartjes nemen. Als iemand op reis wil, stuurt hij zijn knecht naar het dichtst bijzijnd kan-

vertegenwoordiging met de grootste moreele macht der wereld als een nieuwe bevestiging van de onafhankelijkheid van de jonge republiek, die, naar het voorbeeld van Japan, met groote schreden den weg der ontwikkeling opgaat, terwijl het oude Europa zijn schoonste krachten in een moorddadigen oorlog verwoest.

De voordeelen, van zuiver geestelijken aard, welke voor de Katholieke Kerk uit deze hervatting der relaties voortvloeien, zijn zeer belangrijk. De H. Congregatie der Propaganda, waaronder de Chineesche missies ressorteeren, zag reeds lang geleden de noodzakelijkheid in, een Apostolischen delegaat, voorzien van de meest uitgebreide bevoegdheden, derwaarts te zenden, om de belangen van de vele en ver uit elkander gelegen missies, welke aan verschillende orden of congregaties zijn toevertrouwd, te behartigen.

Voor de hervatting van de betrekkingen achtten sommigen het een beletsel, dat China voor het grootste deel nog heidensch is. Zij, die zoo spreken, zijn blijkbaar onbekend met de Katholieke leer betreffende het wereldlijk gezag.

De Kerk leert, dat het wereldlijk gezag, ook bij de heidensche volken, van God komt, den eersten Stichter van de maatschappij en dat derhalve dit gezag door allen, inzonderheid door de Katholieken, gehoorzaamd en geëerbiedigd moet worden.

In 1886 slaagde de Fransche regeering er in, het zenden van een Pauselijken nuntius naar Peking door met een afbreken der relaties te dreigen, te beletten.

Er dient op gewezen, dat de Fransche objectie — dat een Pauselijke nuntiatuur te Peking het einde zou zijn van het Fransche protectoraat — ongegrond is. Wel verre van de eigenlijke rechten van Frankrijk te schenden, zou deze nuntiatuur ze heroverd hebben. Immers indien een Pauselijk delegaat, zonder de Fransche rechten te kort te doen te Constantinopel kan zetelen, waarom dan niet te Peking?

De nuntiatuur van 1886 — en hetzelfde dient gezegd van de nuntiatuur van 1918 — laat de rechten, welke voor Frankrijk uit het met China in 1858 gesloten verdrag van Tientsin voortvloeien, onaangetast.

Een later bericht uit Rome verklaarde nog eens, dat de vestiging eener nuntiatuur te Peking niet het minst de rechten schendt, door Frankrijk bij het verdrag van Tientsin verkregen. Men is daarom in Rome vol verwachting of China zijn oorspronkelijk plan zal doorzetten of toestaan dat onder den druk eener vreemde mogendheid de onderhandelingen zullen afspringen.

De vredesvoorwaarden van Wilson en Lloyd George.

President Wilson heeft een vredesprogram van 14 punten opgesteld, wat naar zijn meening het eenig mogelijke is om de verhoudingen tusschen de oorlogvoerenden weer te herstellen. Wij laten ze hieronder volgen:

1. De vredesonderhandelingen moeten publiek zijn, zoodat een private internationale schikking niet van kracht is.

2. Absoluut vrije vaart op de zeeën buiten de territoriale wateren van ieder land zoowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog.

3. Wegschuiving van alle economische grenzen en vaststelling van de voorwaarden voor handelsgelijkheid tusschen alle naties.

4. Wederzijdsche garantiën, dat de nationale bewapening zal worden ingekrompen tot dien grens, noodig voor de inwendige veiligheid der bevolking.

5. Onpartijdige regeling van alle koloniale eischen, gebaseerd op het inachtnemen van dit beginsel, dat de belangen der koloniale bevolking evenzeer in aanmerking moeten worden genomen als de eischen der regeeringen, wier rechtstitels moeten worden vastgesteld.

6. Ontruiming van het Russische gebied en een vriendschappelijke behandeling dier bevolking.

7. België moet worden ontruimd en hersteld.

8. Alle Fransch grondgebied moet worden vrijgegeven en de schade, die Pruisen Frankrijk aangedaan heeft in 1871 ten opzichte van Elzas-Lotharingen, moet worden hersteld.

9. Rectificatie van de Italiaansche grenzen in overeenstemming met de nationaliteit der volkeren.

10. Aan de volkeren van Oostenrijk–Hongarije, wier plaats in de rij der naties wij willen zien gewaarborgd, moet de meest volkomen vrije gelegenheid worden geschonken zich autonoom te ontwikkelen.

11. Roemenië, Servië en Montenegro moeten worden ontruimd, de bezette gebieden hersteld en aan Servië een vrije toegang tot de zee geschonken worden.

12 Aan het Turksch gedeelte van het huidig Ottomaansch Keizerrijk moet een voortdurende souvereiniteit verzekerd worden; maar aan de overige nationaliteiten onder Turksche macht moet hun leven worden gewaarborgd en de gelegenheid worden opengesteld zich autonoom te ontwikkelen. De Dardanellen zullen geopend moeten worden voor de schepen en den handel van alle naties.

13. Een onafhankelijk Polen-rijk, dat omvat alle gebied, door volkeren van onbetwistbaar Poolschen oorsprong bewoond, waaraan een vrije en veilige toegang tot de zee moet worden gewaarborgd.

14. Een algemeene statenbond op den grondslag van speciale overeenkomsten of tractaten, waarvan het doel is de wederzijdsche waarborgen van politieke onafhankelijkheid en nationale onaantastbaarheid hoog te houden, in welken bond zoowel voor groote als kleine naties plaats is.

* * *

Lloyd George heeft tijdens zijn laatste bezoek aan Frankrijk de voorwaarden vastgesteld, waarop Engeland en zijn bondgenooten bereid zijn vrede te sluiten. Zij zijn de volgende:

1. Al het gebied, door de Duitschers in Frankrijk en België bezet, moet ontruimd worden.

2. Onafhankelijkheid van Servië, Palestina, Arabië en Polen.

3. De Dardanellen zullen een internationale engte vormen.

4. De Duitsche koloniën zullen in handen worden gesteld van een internationale commissie, die in overeenstemming met het gevoelen hunner bewoners beslissen zal of deze volkeren bij Duitschland willen blijven, tot een andere natie willen behooren of onafhankelijk wenschen te zijn.

5. Italië zal het verloren terrein terug ontvangen benevens herstel van zijn verliezen evenals België.

6. Elzas–Lotharingen moet aan Frankrijk worden teruggegeven en hiervoor zal de geheele Engelsche natie tegen de Duitschers strijden tot den laatsten man aan de zijde der Fransche democratie.

DE OORLOG.

Wij hadden evengoed als motto boven onze beschouwing kunnen plaatsen: „De vrede", want nog nooit in deze vier jaren is er zooveel over vrede gesproken als thans. De zaak is aan het rollen gebracht door Bulgarije's vragen om een wapenstilstand. Daarna is Turkijë gevolgd en thans hebben ook Oostenrijk en Duitschland zich openlijk tot hun vijanden gericht om de voorwaarden te vragen, waarop deze een vrede zouden willen sluiten.

De gebeurtenissen in Duitschland hieraangaande zijn de volgende. Den 2en October is er 'n kroonraad gehouden, waaraan alle staats– en militaire grootheden deelnamen. Daar werd prins Max van Baden tot Rijkskanselier aangesteld; von Hertling, over wiens aftreden het bericht uit de lucht kwam vallen zonder voorbereiding, is dus van het politieke tooneel verdwenen. Ook alle Ministers traden af behalve Dr. Solf en zijn vervangen door de hoofden der meerderheidspartijen, zoodat nu b. v. het hoofd van het Centrum en Scheidemann een portefeuille beheeren. Alleen Dr. Solf, staatssecretaris (de officiëele naam in Duitschland voor Minister) van Koloniën, die gedurende den oorlog vast in het zadel heeft gezeten, blijft op zijn post en heeft bovendien het ambt overgenomen van den heer von Hintze, die enkele weken aan het hoofd van Buitenlandsche Zaken heeft gestaan.

Deze Ministers zullen worden terzijde gestaan door volksvertegenwoordigers, zoodat het bestuur in handen is van het volk. Voorwaar, een flinke stap naar de democratie in het eertijds zoo autocratische Duitschland. Door de geallieerden, vooral door Wilson, die meermalen heeft verklaard met het Duitsche volk te willen spreken en onderhandelen, moet deze verandering dan ook met vreugde begroet worden als een vernedering van het jonkerdom en een nekslag aan het Pruisisch militairisme. Misschien heeft dit een goeden invloed op de vredesonderhandelingen.

Den 5en October heeft prins Max zijn programma aan den Rijksdag voorgelegd en kondigde als zijn eerste taak aan, zoo spoedig mogelijk den vrede te bewerken. Later deelde hij nog mee, den geallieerden gevraagd te hebben op welke voorwaarden zij vrede wilden maken. President Wilson gaf daarop zijn 14 punten aan, die wij hierboven hebben afgedrukt. Londen meldde nog, dat Duitschland en Oostenrijk zich tot den Amerikaanschen president hebben gericht met het doel, dat deze besprekingen over den vrede zou beginnen. Oostenrijk, zoo wordt nog bericht, heeft de Zweedsche Regeering in den arm genomen, opdat deze wijzen zou op het meermalen uitgesproken verlangen om vrede door de Donaumonarchie en bij Wilson een goed woord zou doen teneinde onmiddellijk een algemeenen wapenstilstand uit te schrijven en de vredesonderhandelingen te beginnen. Hierdoor zou een ontzettend bloedbad worden voorkomen. Ook wist Rome te melden, dat Keizer Karl zich tot den Paus had gewend om interventie, doch dat Deze geweigerd zou hebben.

De Fransche bladen schrijven deze verandering in houding van Duitschland toe aan het verlangen om, nu zij hun volkomen nederlaag inzien, hun land voor den inval en de verwoesting door de bondgenooten te sparen. Algemeen verwerpt de Entente–pers dan ook het idee van een wapenstilstand, waardoor Duitschland weer op krachten zou kunnen komen en zijn leger reorganiseeren en enkele Amerikaansche bladen van den 4en rang willen den Keizer persoonlijk laten boeten voor den grootsten misdaad der wereld, die door hem bedreven is.

De Nationale Raad der socialistische partij in Frankrijk heeft zich ook tot den president gericht; blijde over hetgeen de soldaten der democratieën hebben verricht, meenden zij dat thans aan den vijand de begrippen van recht en vrijheid zijn bijgebracht. Zij spreken de hoop uit, dat het vredesprogram van den president, den man der democratie, door de Centralen zal worden aangenomen.

Grootendeels misschien wel, doch niet zooals het daar ligt, denken wij. Want ofschoon Duitschland, zooals het Stuttgarter Tagebl. zegt, bereid is om offers te brengen teneinde het groote goed van den vrede te verkrijgen, zulke voorwaarden als de president heeft geformuleerd, zal het niet aannemen tenzij absoluut overwonnen of totaal uitgeput. Men wenscht ook daar een vrede, die met de eer en de toekomstbelangen van het Rijk rekening houdt en volgens de Vörwarts zal een vrede, die het Duitsche volk knecht, nooit durend kunnen zijn, doch een kiem voor volgende oorlogen in zich bevatten en ontwikkelen.

En wanneer wij nu het lijstje van Wilson overzien, dan weten wij zeker, dat de eerste vier punten bij Duitschland geen bezwaren zullen ontmoeten, ook punt 5 niet, mits aan het woord „alle" de hand wordt gehouden en niet wordt beperkt tot de Duitsche koloniën alleen, gelijk Lloyd George wil. Zelfs op punt 6 en 7 zal de vrede niet afstuiten. Vóór zijn aftreden heeft graaf Hertling zich duidelijk uitgesproken over België, iets wat wij eerst uit de Hollandsche couranten vernamen. Bij het tweede lid van punt 8 begint de moeilijkheid, misschien wel de grootste van alle. Want zelfs de socialisten in Duitschland hebben steeds volgehouden: „Elzas—Lotharingen moet bij Duitschland blijven, waarbij het op historisch–juridische gronden behoort. Wanneer Frankrijk zegt: het recht verjaart niet, dan heeft dit ook niet plaats na 4 à 500 jaren sinds het van ons land is geroofd." Men weet, dat Scheidemann, hun leider, voor een spoedigen vrede was „zonder annexaties of schadeloosstelling", maar voor afgifte van het Rijksland „dat nooit". De daad van 1871 werd dan ook steeds als een desannexatie door Duitschland betiteld.

Over punt 9 zou Oostenrijk na over en weer onderhandelen wel heen kunnen stappen, doch de aanname van het 10e punt ware delving van zijn eigen graf. De oplossing en uiteenscheuring der Donaumonarchie is steeds het plan der Pan–Slavisten geweest en Eduard VII van Engeland heeft dit uitgebuit om Oostenrijk als bondgenoot van Duitschland te verzwakken.

Wat punt 11 aangaat vinden wij het herstel van het bezette gebied in Roemenië geen billijken eisch evenmin als het herstel van Italië's verliezen, gelijk Lloyd George in zijn 5e punt wil. De geheele beschaafde wereld, niet het minst Amerika zelf, heeft destijds de sluipaanvallen dezer landen, vergezeld van contractbreuk als bondgenoot, afgekeurd en wij herinneren ons, hoe een Fransch blad destijds zeer ridderlijk schreef: „De hulp is ons welkom, doch de daad verafschuwen wij; Italië heeft hierdoor bij ieder weldenkende zijn vertrouwen ingeboet."

Beiden verklaarden den oorlog; daardoor verkreeg de vijand toch het recht hen onschadelijk te maken en hun land binnen te dringen?

De prestaties dier landen zijn bovendien zoo gering geweest, dat Entente-hulp hen moest redden en — Italië ten minste — voor den ondergang heeft behoed. En na dit alles nog herstel en winst?

Ook punt 13 zal heel wat woorden verslinden, vooraleer Duitschland Silezië afgeeft en van Oost–Pruisen een stuk afknipt voor de Polen.

Wij willen nochthans hopen, dat een vergelijk mogelijk zij. Hij, die zijn voorwaarden dicteert, overvraagt gewoonlijk gelijk een verkooper doet en de weg tot afdingen staat open. Moge in dit opzicht ook de Entente het woord van den Paus bedenken: „Voor het onschatbare goed van den vrede moeten *alle* naties offers weten te brengen; dan alleen kan de vrede duurzaam zijn."

Alle volkeren, zeker in Europa, zijn oorlogsmoe; nog nooit is de kans van een vergelijk zoo groot geweest als thans. Wij gelooven niet, dat de volkeren zelf, nu zij de vervulling van hun hoop aldus zien naderen, bevredigd zullen zijn, indien de onderhandelingen niet zouden doorgaan of afspringen en het ontzettende bloedbad tijdens den kouden winter met al zijn ellende wordt voortgezet.

Een drang uitoefenen op de Regeeringen van onderen af behoort in dat geval niet tot de onmogelijkheden, om door matiging van eischen een vruchtbare basis tot onderhandelen te scheppen.

Van de oorlogsvelden enkele belangrijke berichten. De Amerikanen, die thans 1,850,000 man over zee hebben getransporteerd, melden vooruitgang in het Argonnewoud en bovendien het bezit van een plaats, 18 KM van den belangrijken spoorweg gelegen, die van Duitschland over Sedan de groote voorraden voor den Duitschen Westervleugel aanbrengt. De Engelschen geven als het aantal gevangenen, in Augustus en September gemaakt, op: 200,000 man plus 2000 kanonnen. Nauen, het Duitsche draadlooze station, ontkent dit en zegt, dat juist op het frontdeel, wat het dichtst bij Duitschland ligt, de streek tusschen Maas en Metz, de Entente haast niets vooruitkomt. Dit feit is waar en van de beschieting van Metz hooren wij niets meer. Wel maken de Franschen geringe vorderingen in Champagne, doch hun grootste gebiedsbevrijding moeten wij aan den anderen kant zoeken. De geallieërden staan op 10 KM afstand van Rijssel, een gewichtig wegen– en spoorlijnenknooppunt, dat door de Duitschers al ontruimd heet. Ten Noorden van S. Quentin wordt hevig gevochten en de Franschen melden naast een verbitterden tegenstand en hardnekkige aanvallen der Duitschers, dat deze op enkele punten succes hadden en eenige loopgraven veroverden.

In België lacht de krijgsfortuin den Belgen en Franschen toe. Met de verovering van eenige plaatsen, wisten zij te bewerken, dat de Duitschers, tenminste volgens de Telegraaf, uit Amsterdam gemeld, Zeebrugge ontruimden, de pieren en

---

toor om 'n kaartje, terwijl mijnheer rustig zijn zaken blijft doen, en eerst op het laatste oogenblik in zijn auto springt en naar de trein rijdt. Dat is het gemakkelijkst en geeft het minste tijdverlies.

Maar, hoe weet nu een Hollander, dat je nog ergens anders kaartjes kan krijgen dan aan het station! Het was me al zoo vreemd, dat dit daags te voren kon gebeuren, maar ik schreef de vergemakkelijking toe aan de overgroote drukte der millioenenstad. In Amsterdam kan het een dringen zijn van belang voor het loket. Wachten, als men haast heeft, maakt altijd zenuwachtig. Wat zou dat dus een herrie geven in New York, als alle kaartjes moesten komen uit één loketje.

Maar de Amerikaan is te praktisch om zulk een herrie niet te voorkomen.

Alleen vreemdelingen nemen een kaartje aan het loket, omdat ze den weg niet weten; de Amerikaan gaat naar een der vele bureau's dicht bij zijn huis.

In Holland is men aan dag en uur gebonden, in Amerika niet. Men gaat op reis, als het gelegen komt, neemt zijn kaartje desnoods een week van te voren en keert terug als het u goeddunkt.

Van verloopen retourtjes hebt ge in Amerika geen last. Men betaalt daar eenvoudig, per Kilometer, heeft geen 1ste. 2e, 3e klas, doch alle passagiers gaan in dezelfde soort wagons, netjes en gemakkelijk ingericht met banken voor twee personen langs de raampjes en een flinke gang daar tusschen in. Alle personen rijden vooruit. Er wordt ook niet gerookt dan in 'n afzonderlijken rookwagon, welke meestal den restauratiewagen voorafgaat.

Iedere wagon is voorzien van W. C. geheim gemak en een ijstank met water. Voor een cent laat een automaat een papieren bekertje in uw hand vallen, waarmede ge naar het kraantje gaat om te drinken. Alle wagons staan met elkander in verbinding, zoodat men meestal in den eersten de beste wagon binnenstapt en dan op zijn gemak naar een goed plaatsje kan zoeken, heel de trein door. Wilt ge, eenmaal gezeten, u even verwijderen, een sigaartje gaan rooken, of iets gebruiken, dan steekt ge uw kaartje in den rand van de rieten leuning uwer bank, dan weet eenieder dat die plaats bezet is en vindt ge uw bagage onaangeroerd terug.

Maar dat alles wist ik nog niet, toen ik onbedaarlijk lachend op de Vijfde Avenue stond om een trem op te wachten naar het station.

Ik had nog een heelen dag den tijd, maar door ondervinding geleerd, wilde ik eerst eens poolshoogte nemen. De Amerikaansche stations konden ook wel eens heel veel verschillen van de Hollandsche.

En dat was ook zoo.

Vooreerst noemen vele menschen het *Depot* en hoort men slechts selden *Station*.

Dan is het gebouw weer een echt Amerikaansch reuzenmonster waar men in verdwaalt.

Maar de echte Amerikaan kent de zijingangen, waardoor ge direct bij de treinen komt, een vreemdeling alleen loopt heel gemoedelijk de 25 breede marmertrappen op van den hoofdingang, gaat over het terras tusschen de zuilenrijen door en komt dan in een hal, zooals in Amsterdam en Rotterdam de *Passage*, met aan weerskanten winkels.

De wachtkamers zijn slechts twee in getal, maar bieden dan ook ruimte voor wel 1000 menschen elk. Daar er in het democratische land geen 1ste en 2e klassen zijn, heeft men maar één wachtkamer voor alle niet– rookers en één voor alle welrookers.

Op het eerste gezicht maken die wachthallen al een heel gekken indruk. Van een Hollandsche wachtkamer met tapijten, gordijnen, mooie meubels, behang en schilderijen hebben ze heelemaal niets. 't Is een eenvoudig holle ruimte met banken, da's alles.

Het gezellige buffet wordt er ook al gemist.

Wel is er een afzonderlijke zaal waarin een lange smalle tafel rond een ovale open ruimte loopt, waar bedienden koffie zetten, boterhammen smeren en aankleeden, eenvoudige malen koken en opdienen aan de haastige reizigers, die maar half op een hoog krukje gezeten, voor de toonbank zelf het bestelde nuttigen. Nog is er een ander vertrek, waar men heel deftig kan dineeren.

Maar de vroolijke restauraties met de gezellige biertafeltjes, lucifersputten en aschbakjes zoekt men er tevergeefs.

Ook het perron.

Uit de hal, of uit de wachtkamers komend, staat men weer op een open plein rondom met hekken afgesloten. Van treinen of locomotieven is niets te zien of te hooren. In het hek zijn talrijke deurtjes en naast ieder deurtje ziet men een lantaarnpaal. In de lantaarns verschuiven voortdurend zwarte platen met witte letters waarop de namen der steden en het vertrekuur der treinen.

Tien minuten vóór het vertrek der treinen wordt het correspondeerende deurtje geopend en krijgt men langs een trap toegang naar het perron, waar de trein klaar staat. Er zijn wel twintig en meer perrons, maar ieder deurtje geeft toegang tot een trein in bepaalde richting. Kalm daar staande kon ik alles goed opnemen en zag dat in lantaarn 14 telkens de naam Washington verscheen. Dan was het een gewone boemeltrein, dan een snel–, dan een expres etc. Ik wist dus, dat ik den volgenden dag trapje No. 14 af moest om naar Washington te gaan.

Nu ik de inrichting van het station kende, was het den volgenden middag werkelijk heel gemakkelijk om op reis te gaan. Men had zich niet te haasten, want de kaartjes waren genomen, en naar perrons of treinen behoefde men niet te zoeken, alles werd duidelijk aangegeven en volgde vanzelf.

Alleen, ik was natuurlijk dat geheimzinnig trapje nog niet af geweest, en kende de wondere dingen uit de onderwereld niet. Dat viel erg mee. Naar de Pullmancar had ik geen tien stappen te loopen. Een livreibediende keek even naar het nummer van uw kaartje en hielp u in de coupé. Dat zag er nu eens netjes uit! Een lange, breede waggon met dikke tapijten en loopers, zware gordijnen langs breede ramen en voor ieder raam een gemakkelijke fauteuil met voetenbankje. Men zat dus op z'n eentje en had slechts op een paar meter afstand een buurman bij het andere raam aan den overkant. Wat op eerbiedigen afstand achter u zat, kondt ge niet zien om den hoogen rug van den stoel.

Toen de trein zich in beweging zette, voelde men het nauwelijks en gleed verder zonder schokken of trillingen in snelle vaart naar Washington.

W.

versterkingen verwoestten en hun afweerkanonnen tegen vliegtuigen 6 K. M. Oostelijk verplaatsten. In de laatste week maakten de geallieerden 60.000 man gevangen, waarvan de Belgen 10.000.

Verder wordt gemeld, dat de Duitschers de Parsifal-linie, van Antwerpen naar Metz loopend, versterken en koortsachtig werken aan de verdediging van den Rijn tusschen Keulen en Zwitserland.

In het Zuid-Oosten van Europa is de rust ook nog niet teruggekeerd. De Serviërs rukken op naar Nish, hun oude hoofdstad, de Grieken hebben Seres bezet. De 11de Bulgaarsche divisie heeft moeten capituleeren, terwijl alle Duitschers het Bulgaarsche leger verlaten om zich te verzamelen op een aangegeven plaats.

Koning Ferdinand heeft afstand gedaan van den troon ten gunste van zijn zoon Boris, wiens eerste maatregel was, het leger van zijn land te demobiliseeren.

Durazzo, de Albaneesche haven, is door Amerikaansche, Fransche en Italiaansche schepen beschoten en alle Oostenrijksche schepen, daar gelegen, zijn door kanonvuur verwoest. De Oostenrijksche troepen, zoo meldt Stefani, vluchten voor de Italiaansche legers. De „New York Journal of Commerce" raadt nu aan om door de Hongaarsche vlakte naar Berlijn op te rukken. De kans is schoon!

Naar aanleiding van de begeerte naar de Duitsche koloniën publiceert de Engelsche pers thans allerlei wreedheden, die daar zouden gepleegd zijn. De Hollandsche pers komt daar tegen op, zeggend, dat ditzelfde liedje werd gezongen, toen Engeland begeerige oogen wierp op den Belgischen Congo en op het land der Boeren, Transvaal. Zij beschouwen het als een al te zeer doorzichtige poging om een z. g. moreele annexatie te rechtvaardigen.

Noorwegen heeft thans ook zijn spionageaffaires. Een groot complot in ontdekt, waardoor ook de Engelsche en Amerikaansche gezanten gecompromitteerd zijn. Zouden zij hetzelfde lot ondergaan als Dernburg, Boy-Edd en Dumba?

De onderzeeërsoorlog eischt nog steeds zijn slachtoffers. Vooral de Engelsche schepen schijnen een gezochte prooi; dit ontneemt de Engelsche handelsvloot haar voorsprong boven dien van verschillende andere landen, welke thans met alle kracht aanbouwen. Een van de slachtoffers is deze week weer een Spanjool, de „Francisco" geweest. Wat zal Spanje thans doen?

Het hoofd der Duitsche politie te Warschau is door ver[illegible] Voor Rusland, wiens hoofdstad thans door de anti-bolsjewiki is overmeesterd, is de vrede hoogst noodzakelijk, wil het land niet in een algemeene revolutie ten onder gaan.

Als een bijzonderheid deelen wij nog mede, dat Mr. Dresselhuys, president van den Nederl. Anti-Oorlogsraad, door de Duitsche Regeering naar Berlijn is ontboden.

Nederland.

De couranten, die wij uit ons Moederland ontvingen, loopen ongeveer tot 10 Augustus. Wat wij daarin over Holland lazen, was nog wat napleiten over de verkiezingen, spanning omtrent de oplossing van de Kabinetskwestie en de nog steeds aangroeiende economische miserie.

Hard wordt er gewerkt aan de productie om het dreigende spook van den hongersnood buiten de grenzen te houden, want over de voedselvoorziening gedurende den a. s. winter heeft men nog geen volkomen zekerheid.

De Minister had half Juli medegedeeld, dat de Nederlandsche bevolking meer dan ooit in de komende maanden zoo goed als uitsluitend is aangewezen op hetgeen in eigen land wordt voortgebracht en gefabriceerd. Al is de aanvoer van beperkte hoeveelheden van sommige levensmiddelen uit andere landen niet absoluut buitengesloten, eenige zekerheid daaromtrent bestaat niet.

Daarom kon het Levensmiddelenbureau niet overgaan tot de verhooging van het thans geldende rantsoen, want de beperkte voorraden broodkoren, uit Amerika aangekomen, waren noodzakelijk om het huidige rantsoen (200 gram per dag) op peil te houden. Na dien tijd heeft de „Nieuw-Amsterdam" nog een lading van 183,000 balen mais aangebracht.

De vetvoorziening blijft uiterst moeilijk en, ofschoon het rantsoen tot 250 gram per 10 dagen verlaagd is, zal het niet kunnen gehandhaafd blijven, indien er geen aanvulling komt van overzee, hetzij uit de eigen kolonie Oost-Indië hetzij uit Amerika.

Later werd gemeld, dat de geassocieërden geen bezwaar zullen maken tegen den terugkeer van het stoomschip „Noordam" met een lading vet- of oliehoudende stoffen uit Indië naar ons Moederland, mits niet onder convooi varend (welk recht Engeland niet erkent en slechts bij wijze van uitzondering heeft toegelaten bij de uitvaring) en bovendien onder voorwaarde, dat Holland van allen vetexport naar Duitschland zal afzien.

De voorraad koffie was bij de toen heerschende rantsoeneering voldoende tot eind October. Daar echter na dien tijd de verwachte hoeveelheden uit de in beslag genomen Nederlandsche schepen Lombok, Danae, Rhea en Thalia door Engeland zijn vrijgegeven, kan het Nederlandsche publiek nog gedurende 4 à 5 maanden langer koffie drinken.

De Minister sprak zijn hoop uit, dat, omreden de uiterst beperkte hoeveelheid voedsel, iedereen zou medewerken, om bij den komenden oogst, opslag en vervoer niets te doen verloren gaan of aan de consumptie te doen onttrekken.

Zeer loffelijk! Wij hopen, dat iedereen dezen Raad van den Minister zal volgen, doch hadden voor Holland graag gezien, dat de Minister tijdens zijn bestuur geluisterd had naar den raad van wijze mannen uit de praktijk meer dan naar zijn bureaucratische raadslieden zonder ervaring.

Een verblijdend bericht bereikte ons n.l. dat de Hollandsche Regeering zich bereid heeft verklaard om dadelijk in Den Haag de besprekingen te hervatten met de Amerikaansche Regeering over het ter beschikking stellen van levensmiddelen en andere producten van overzee aan Nederland. De nijpende behoefte heeft de Regeering gedwongen deze gelegenheid, die steeds open schijnt gestaan te hebben, maar waarvan Holland in verband met den schepenroof geen gebruik heeft willen maken, aan te grijpen.

Ook werd bericht, dat, nu Amerika zijn eigen handelsvloot met den dag ziet aangroeien en de grootste scheepvaartmoeilijkheden te boven is, er te Washington over gedacht wordt binnen afzienbaren tijd een gedeelte der gerequireerde Hollandsche schepen terug te geven.

Hopen wij dan ook, dat zij vrij de zeeën bevaren mogen, opdat Holland weer met zijn koloniën in geregeld contact kan komen.

De getroffen economische schikking met Duitschland op 31 Juli j. l. houdt in, dat dit land van 1 Aug. af voor een periode van vijf maanden 120.000 ton steenkolen per maand zal leveren, waarvan de prijs f 90 per ton bedraagt, terwijl nog f 30 per ton crediet moet gegeven worden.

[illegible] levert Holland aan zijn nabuur groote veestapels, waaronder 60,000 koeien; 5000 voljarige paarden; 8000 éénjarige paarden; 5000 ton boter; 11,000 ton kaas; 2,000,000 eieren; 3,000,000 KG. pluimvee; 200,000 huiden en 13 millioen KG suiker. De overige eischen zijn afgewezen.

Ofschoon Nederland dus producten uitvoert, die het zelf hard noodig heeft, ontvangt het kolen tot instandhouding van zijn industrie en terwijl Duitschland aan kolen gebrek lijdt, voert het deze nog uit, ten einde de nog meer noodzakelijke levensmiddelen te erlangen.

Van beide zijden dus een offer.

Berichten uit de Kolonie.

Hoog bezoek.

De Gouverneur, vergezeld van zijn militairen adjudant, bracht Woensdag j.l. een bezoek aan de Hendrikschool, en gisteren aan de Emmaschool.

Een wensch.

Meermalen reeds kwamen ons klachten ter oore, dat de telegrammen, vermeld in het „Bulletin of Wireless Message" sooveel dagen later dan zij worden ontvangen, aan het publiek ter lezing worden aangeboden.

Vooral in deze dagen van spanning ware een spoediger opname, ook van Duitsche berichten, zeer gewenscht. Bij controle bleek ons, dat draadloos overgezonden telegrammen, van den 4en October, die dus dezelfden dag hier worden opgevangen, eerst den 9en October, en andere van den 5en pas in het „Bulletin" van den 19en October verschenen. Van de meeste andere konden wij dit niet nagaan, aangezien de datum van afzending niet vermeld werd.

Hopen wij, dat meer spoed in deze zaak het algemeen belang ten nutte kome.

Amerikaansch Oorlogsschip.

Dinsdagmorgen om half acht stond een groote menigte aan den Waterkant, uitziende naar een oorlogschip der Vereenigde Staten, dat scheen binnen te willen komen. Met de loodsboot ging kapitein BIERMAN naar den steamer en keerde hij, na eenigen tijd aan boord vertoefd te hebben, terug.

Het oorlogsschip is niet binnengeloopen doch vertrok na eenigen tijd.

Onder de bevolking liep het gerucht, dat tusschen Amerika en Venezuela alles niet in den haak is.

Ontdekking en vinding.

Wij lazen in een Nederlandsch dagblad, dat nabij Ootmarsum (Overijsel, Holland) tijdens een onderzoek gesteenten in den grond zijn aangetroffen, die phosphaten bevatten, de voor vele landbouwers bijna onmisbare kunstmeststof. Door eenige heeren te Almelo is reeds aangekocht het recht om uit een terrein, 1 HA groot, die gesteenten te delven. Tevens zal door deze heeren een N. V. worden opgericht, welke zich de bereiding van phosphaten ten doel stelt.

* * *

Het „Vakblad voor de Schoenmakerij" deelt mee, dat een bekende Nederlandsche firma na jarenlange proefnemingen er in geslaagd is, zoolleder te vervaardigen volgens een methode, geheel afwijkende van de tot nu toe gevolgde. Eenige bijzonderheden van deze vinding zijn, dat het looiproces hoogstens een week duurt en dat het leder steviger wordt dan gewoon leder en nagenoeg onverslijtbaar is. Een eigenaardigheid is verder, dat het diepzwart van kleur is. De prijs blijft verre onder dien van het tot nog toe bekende en verkochte zoolleer.

Wij meenden deze berichten van genoeg belang voor onze kolonie om ze over te nemen.

Cur. Petr. Mij.

Aan het verslag over 1917 van de Kol. Ned. Mij tot Expl. van Petr. bronnen in Ned. Indië ontleenen wij het volgende, dat wij uit de „Maasbode" overnemen:

Onze verwachting, dat de raffinaderij van de Curaçaosche Petrol., Mij nog gedurende het jaar 1917 in bedrijf zou gesteld kunnen worden werd niet vervuld. De steeds grooter wordende moeilijkheden bij de aflevering en den aanvoer van materialen, een gevolg van het gestadig stijgend tekort aan transportmiddelen, zijn hieraan schuld.

In Juli 1917 werd te Curaçao de Curaçaosche Scheepvaart Mij. opgericht, die de vloot, benoodigd voor den aanvoer der ruwe olie uit Venezuela, zal exploiteeren. Van het maatschappelijk kapitaal van f 2000.000 werden f 500.000 uitgegeven aan de Curaçaosche Petroleum Mij. voor den inbreng van eenige lichters en sleepbooten.

De Mij. had bij hare oprichting de beschikking over 1600 ton laadvermogen en 1425 p. k. sleepkracht terwijl circa 7200 ton laadvermogen en ca. 3000 p.k. sleepkracht noodig blijken. Met het verkrijgen van de nog benoodigde schepen werden groote moeilijkheden ondervonden. Het gelukte ons in Amerika nog 4200 ton laadvermogen te doen bijbouwen en wij hebben alle hoop, dat de verder benoodigde tonnenmaat en sleepbooten binnen niet al te langen tijd ter onzer beschikking zullen komen.

Het onderzoek van onze uitgebreide concessies in Venezuela wordt systematisch voortgezet.

De productie moest in verband met het nog niet voldoende gereed zijn van de verschillende verwerkingen- en afzetfaciliteiten beperkt worden tot 575 vaten daags.

Curaçao vooruit.

Den 9en October is de tweemastschooner „Zeelandia" groot ± 275 ton, door de Cur. Handel Mij. in den korten tijd van 88 dagen gebouwd, te water gelaten.

Als een bijzondere gebeurtenis, op Curaçao nog niet voorgekomen, vermelden wij, dat dienzelfden dag reeds de masten aan den schooner zijn geplaatst.

Aan bouwers en ondernemers onze gelukwenschen met dit succes.

St. Martin.

Met de Estelle ontvingen wij het bericht, dat tot landraden op St. Martin zijn gekozen de heeren Mr. Richardson en Mr. Ernest van Romondt.

Aruba.

Wij ontvingen in dank een mededeeling van Aruba, dat in het 3e kwartaal 1918 ingeklaard zijn 82 schepen met een inhoudsmaat van bruto 7,964 M^3 en netto 7.434 M^3, terwijl in dieselfde periode uitgeklaard zijn 92 schepen met een inhoudsmaat van 7.831 M^3 bruto en en 7.355 netto.

Aan goederen werd in het 3e kwartaal uitgevoerd aan aloë voor f 65 294 (219.160 K.G.) aan dividivi voor f 1 730 (16000 K.G.); aan kippeneieren (12.924 stuks) voor f 476; aan geitenvellen (1944 K.G.) voor f 1.687; aan strooihoeden (14.194 dozijn) voor f 20.477; aan mest (327.000 K.G.) voor f 2.280; aan gezouten visch (337 doz.) voor f 2.312; aan wol 3.943 KG. voor f 2.909; totaal, alle andere goederen inbegrepen, voor een bedrag van f 102,463.

Officiëele berichten.

De derde kommies tweede klasse alhier J. W. Fabré is bevorderd tot tweede kommies tweede klasse, en H. P. de Jongh, José A. Maduro en M. E. Pieterss zijn tijdelijk op de proef aangesteld tot derde kommies tweede klasse.

Aan den tijdelijk tweede kommies tweede klasse F. A. Labega is verlof verleend om alhier de lessen te volgen aan den leergang tot opleiding voor seiner bij de D. T.

Aan den bediende op het postkantoor alhier R. Jansen, is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

M. Merien is benoemd tot tijdelijk hulpbrievenbesteller alhier.

Aan den districtmeester van het 4de district op Bonaire L. F. S van der Dijs is tot herstel van gezondheid een maand verlof naar Curaçao verleend; de tweede kommies tweede klasse te Slagbaai J. N. de Palm; is tijdelijk belast met de betrekking van districtmeester en de tijdelijk agent van politie A. Hanson tijdelijk met die van kommies der belastingen.

Aan den seiner 1ste klasse bij den post voor D. T alhier J. W. P. Pelliker is veertien dagen verlof verleend.

Aan den tijdelijk agent tweede klasse B C Francisca is op zijn verzoek eervol ontslag uit den politiedienst verleend, en de fuselier J H A Koenders werkzaam gesteld als tijdelijk agent van politie tweede klasse.

De tweede luitenant bij het Curaçaosch Weerbaarheidskorps J A de Haseth Jr is bevorderd tot eerste luitenant, en de sergeant L E N Pieterss tot tweede luitenant bij dat korps.

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

Zondagavond om 7,30 Overzijde.

1	Gloire et Puissance!	Pas-Red	Francois
2	Jean de Paris	Ouverture	1 uitv. Boleldieu
3	Parisienne	Valse	E. Vesly
4	TannHäuser	Fantaisie	R. Wagner
5	Les Guepes	Polka	Clodomir
6	Une Nuit a Grenada	Fantaisie	C. Kreutzer
7	Maria Gertrudis	Danza	Maldonado
8	The Volunteers	Marche	G. Metra

GETROUWD:

K. Bouwman

en

F. Ibara.

Curaçao, 9 Oct. 1918.

HAVEN-NIEUWS

VAN 5 OCT. – 19 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	H. Hichborn.	5 Oct.	La Guayra	6 Oct.	New York
Merida	A Johanson	5	Maracaibo	7	Maracaibo
Merida	A. Johanson	11	Maracaibo	?	La Guayra
Maracaibo	P W Johnson	12	New York	12	Maracaibo
Samson	Bosse	?	Gulfport	2 Oct	Gulfport
Don Alberto	Acuña	8 Oct	Maracaibo	8	Maracaibo
Juno	Draaier	29 Sept	Paramaribo	?	New York
Oranje Nassau	Nijboer	11 Oct	Paramaribo	?	New York

Door den ongeregelden dienst en de onzekere dagen van aankomst der booten uit New York, geeft het bovenste lijstje de data slechts bij benadering aan.

Schooners	Aankomst	van	Schooners	Vertrek	naar
Venencia	5 Oct	Maracaibo	*Nereida*	5 Oct.	La Guayra
Maria	5	Bonaire	*Abeona*	6	Rio Hacha
Lelia	7	Bonaire	*Crisalida*	7	Vela de Coro
Themis	7	Maracaibo	*Maria Christ*	7	Porto Cabello
Frieda	9	P Colombia	*Maria*	7	Bonaire
Lelia	10	Aruba	*Esperansa*	7	Maracaibo
Maria	10	Bonaire	*Lelia*	7	Aruba
Maria	10	Barbados	*Meteor*	8	Rio Hacha
20 de Julio	11	Maracaibo	*Venecia*	8	Maracaibo
Estelle	11	Barlovento	*Themis*	9	Trinidad
Felicidad	11	Maracaibo	*Frieda*	10	La Guayra
Graciosa	11	Maracaibo	*Camia*	10	Barbados
			Florama Stream	11	Barbados
			Lelia	11	Bonaire
			Julia Ramona	11	Vela de Coro
			Estelle	12	Aruba

Ingezonden.

Geachte Redactie,

Gaarne zag ik een plaatsje in Uw veelgelezen blad afgestaan voor onderstaande regels.

Bij de behandeling der Begrooting van Curaçao in de Eerste Kamer heeft de heer van Kol een welverdienden lof gebracht aan de Roomsch-Katholieke geestelijkheid, voor hetgeen deze gedaan heeft in het belang der hoedenindustrie. Doch de naam van den heer H. C. Henriques is door dien afgevaardigde zelfs niet genoemd. Op deze niet rechtvaardige verzwijging wilde ik gaarne de aandacht vestigen, aangezien de heer H. C. H. zooveel voor de vlechtscholen heeft gedaan.

Met hartelijken dank voor de plaatsing.

Uw trouwe abonné.

E.

Naschrift der Redactie.

Wij zijn het geheel eens met de klacht van den heer E. en hadden ook liever gezien, dat in het Hollandsch Parlement de verdiensten van den heer H. C. Henriques beter door den heer van Kol waren gewaardeerd. Dit is een leegte in diens rede, die wij gaarne hadden aangevuld gezien door het opnoemen van hetgeen ook de heer H. C. H. in het belang der hoedenindustrie verricht heeft.

Wij nemen daarom deze gelegenheid te baat om nogmaals den heer Henriquez te complimenteeren over zijn grooten ijver en 't succes, wat hij ten opzichte van deze belangrijke volksindustrie heeft behaald.

Buitenland.

Uitwisseling van Belgische krijgsgevangenen.

Eindelijk is er dan tusschen de Duitsche en de Belgische regeering een overeenkomst tot stand gekomen aangaande de uitwisseling der wederzijdsche gevangenen. Aangezien België geen krijgsgevangenen als „vuistpand" bezat, werden de Duitschers tegen Franschen en Engelschen uitgewisseld en hadden de arme Belgen in Duitschland het nakijken.

Thans is aan deze ongerechtigheid een einde gemaakt en komen ook de Vlaamsche jongens aan de beurt.

Krachtens deze overeenkomst nu zullen de Duitsche militairen, door de Belgen gevangen genomen, over Zwitserland naar Duitschland worden gestuurd en de Belgische militairen overgebracht worden, ook langs Zwitserland om naar Frankrijk.

Deze uitwisseling zal geschieden man voor man, tot het aantal van de door de Belgen gevangen genomen Duitschers zal zijn uitgeput. De Belgische krijgsgevangenen zullen deel uitmaken van de convooien, die de Fransche krijgsgevangenen vervoeren, met dien verstande, dat in zulk een convooi één Belg per tien Franschen zal ingevoegd worden.

Voor de uitwisseling komen het eerst in aanmerking de militairen, die het langst in gevangenschap zijn en onder hen zij, die reeds veertig jaar oud zijn en vader van ten minste drie kinderen in leven, daarna zij die achttien maanden in gevangenschap hebben doorgebracht.

De officieren zullen niet naar hun land — en, waar het Belgen betreft, niet naar Frankrijk — mogen terugkeeren, doch in Zwitserland moeten geïnterneerd worden.

De strijd tegen de Onderzeeërs.

In de *Daily Chronicle* schrijft de bekende maritieme deskundige A. H. Pollen een en ander over de bestrijding der Duitsche onderzeeërs door de Engelsche vloot. Hij zegt o. a.:

„Alles in overweging nemende, heeft het convooi-stelsel het grootste aantal schepen gered en is het de eenige verdedigingswijze die op bepaald uitgebreid kan worden.

Torpedojagers zijn voor dit doel de geschiktste soort oorlogsschepen, omdat zij in staat zijn plotseling een zeer groote snelheid te ontwikkelen en bovendien zoo gemakkelijk te besturen zijn, dat men er een zeer kleinen cirkel mee kan beschrijven.

De waarde van deze geschiktheid voor een plotselingen aanloop en van de manoeuvreer-vaardigheid dezer vaartuigen ligt nu hierin. Een onderzeeër, welke een convooi wil aanvallen, moet beginnen met den periscoop boven 't water uit te steken. Zoodra de convooieerende torpedojager die ziet, kan hij er met een snelheid van een halve Engelsche mijl per minuut heenstuiven en dan omheen manoeuvreren en waterbommen overboord gooien binnen den kring dien hij beschrijft en waarbinnen de onderzeeër zich waarschijnlijk moet bevinden. Het is duidelijk, dat hoe eerder de torpedojager zich op de plaats bevindt waar de periscoop werd gezien, hoe kleiner ook de omtrek is van den kring waar de onderzeër waarschijnlijk te vinden is, omdat deze dan minder tijd heeft gehad om te vluchten. En in verband hiermede is dus de kans zoo grooter dat een der uitgeworpen waterbommen hem treft.

Zelfs in het geval dat de onderzeeër niet vernietigd wordt, zullen de opeenvolgende ontploffingen der waterbommen op 100 tot 150 voet diepte hem geweldig dooreenschokken en beschadigen, ook al is dit niet genoeg om hem onbruikbaar te maken en bovendien het moreel van officieren en bemanning geweldig verzwakken.

Het feit dat zulk een aanval waarschijnlijk binnen enkele minuten na de periscoop boven water is gekomen, zal plaats hebben, is genoeg om de zenuwen der bemanning veel kwaad te doen.

Het jongste Fransche offensief.

Een medewerker van de „Corriere della Sera" aan het Fransche front meldt, dat Foch en Pétain 12 Juli tot het offensief tusschen Soissons en Château-Thierry, waarover de opperste oorlogsraad te Versailles het was eens geworden, hadden besloten en de noodige bevelen uitgevaardigd. Aanstonds begonnen troepen, tanks en kanonnen voor de ontworpen groote actie toe te stroomen, doch de geplande aanval der Duitschers op 15 Juli dwong het Fransche opperbevel ter beveiliging troepenverplaatsingen op groote schaal te bewerkstelligen en de troepenmassa's, die al voor het offensief waren bijeengebracht, weer met onbekende bestemming weg te voeren. Men hield vast aan de gedachte van een tegenoffensief in de Duitsche flank en langs op het heele slagfront bevel, tot elken prijs en tot de volslagen uitputting aan te vallen. Tegelijk werden opnieuw drommen soldaten en stukken geschut voor het beoogde offensief tusschen Aisne en Marne te samen getrokken. In den avond van den 17den Juli telde het bosch van Villers-Cotterets meer menschen dan een groote stad. Den volgenden ochtend kwam dan zonder artillerisitische voorbereiding, maar met honderden tanks op de gansche linie de aanval los.

Gelijkenis.

Het Amerikaansche tijdschrift *Courier Journal* schrijft:

„Een met afbeeldingen versierd artikel toont de overeenkomst aan in vorm van den schedel bij een groep Duitsche generaals en een voorwereldlijk dier, hetwelk veel weg heeft van een Afrikaansche gorilla. Daaruit is derhalve op te maken, dat de generaals van Duitschland een verdere ontwikkeling vormen der vechtende oerdieren uit voorhistorische tijden. De Teutoonsche oorlog, gorilla-achtig, en gelijkende op de talrijke Teutoonsche strooptochten, waaruit de geschiedenis van het Duitsche volk bestaat, mag niet slagen.

Waarom zoo'n stilte bij Saloniki?

Kort voor de Entente den grooten aanval begon aan het Zuid-Oostelijk front bij Griekenland, Servië en Bulgarije schreef een correspondent van „Daily Mail" een antwoord op bovenstaande vraag.

Er zijn nog lieden, zegt hij, die zich afvragen, waarom men gedurende de warme zomermaanden betrekkelijk zoo weinig van gevechten bij Saloniki hoort. Het is daar de vreeselijke eenzaamheid.

Naar de Struma toe trekken voortdurend Engelsche troepen het onbekende tegemoet, taai volhardend en badend in zweet. En die terugtrekken zijn ook weer Engelsche mannen, gewond door shrapnells, uitgeput door ziekten — alles op weg naar de hospitalen, waar de mannen weder opgelapt en verpleegd worden tot zij weder gezond zijn. Maar sommigen sterven op weg daarheen.

Aan den weg over de bergen zullen zij, die hem eenmaal afgelegd hebben, in de gloeihitte van den zomer of in de ellendige koude van den winter, hun geheele leven met ontzetting denken. In den zomer waait de heete „sirocco" uit Afrika over Macedonië heen als een heete luchtstroom uit een oven. En in den winter blaast er de ijswind van de Russische steppen en verkilt de mannen tot op het gebeente. Zelfs muilezels moeten het soms opgeven — Zuid-Afrikaansche muilezels nog wel, die alles kunnen verdragen. De touwen worden dan doorgesneden en de dieren achtergelaten. Als er nog kans is ze in het leven te houden, dan worden zij naar de basis gestuurd waar hunne huid gewasschen met jodium-tinctuur behandeld wordt. En dan ademen zij de heete lucht in, die van de baai af landinwaarts waait.

Als zij aan den weg sterven, wordt er slechts een ondiep graf gegraven. En als ge enkele dagen later weer langs die plaats komt, dan vindt ge nog slechts de ribben der muilezels verspreid liggen en de beenderen der pooten uit den grond steken, als een zwijgend protest. Want de wilde honden van den Balkan azen op de kadavers, als waren het wolven.

Kopzorg der Engelschen.

„Daily Express" schreef laatst het volgende over de ernstige gevolgen, welke de verovering van Rheims door de Duitschers na zich zou hebben gesleept.

De prijs der champagne, aldus het blad, zou enorm in de hoogte gegaan zijn, wanneer de Hunnen de stad waren binnen getrokken. Het ware inderdaad niet verrassend geweest, wanneer een groot gebrek, zooal niet een totaal gemis aan dezen drank, was ingetreden. Als éénigen troost in dezen toestand was ons overgebleven de mogelijkheid, dat de Duitschers misschien de champagne tegen een zeer hoogen prijs naar de neutrale landen hadden vervoerd, waaruit wij ze dan tegen grof geld nog hadden kunnen betrekken.

„Daily Express" kan gerust zijn. Nu de Duitschers Rheims uit de buurt blijven, zal de redactie haar glaasje champagne tegen een matig prijsje wel weer kunnen genieten.

Ook al 'n reden tot jaloerschheid.

Een jaar geleden schreef de bekende Gustave Hervé in zijn *Victoire* (16 Juni 1917) het volgende:

„Ik begin een beetje jaloersch op de Engelschen te worden. Zij krijgen boven hun hoofdstad nog steeds bezoeken van Duitsche vliegmachines en dat op klaarlichten dag, terwijl wij te Parijs, in geen eeuwigheid hen meer gezien hebben...... Het is waarlijk vernederend, dat de boches Londen zoo dikwijls met hun machines bombardeeren en dat zij ons de beleediging aandoen, Parijs te sparen......"

Toen de groote kanonnen surprises strooiden boven de Fransche hoofdstad, zal Hervé toch wel niet meer zoo jaloersch geweest zijn.

Vredesvoorstellen verworpen?

Een eenigszins vreemd bericht lazen wij in de „Daily Telegraph", vreemd, omdat wij van een vredesaanbod, in Maart door de geallieerden aan Duitschland gedaan, niets hebben vernomen.

De verklaring van Lloyd George, aldus genoemd blad, dat Duitschland zes maanden geleden een door de geallieerden voorgestelde rechtvaardige en redelijke oplossing heeft verworpen, bevestigt hetgeen destijds reeds in politieke kringen te Rome werd beweerd en waarop de Italiaansche pers den 29en Maart zinspeelde. Dat was dadelijk bij het begin van het groote Duitsche offensief in Frankrijk en de resultaten van de Ententeconferentie te Londen waren een week tevoren openbaar gemaakt.

De „Corriere della Sera" vestigde er toen de aandacht op, dat ofschoon de conferentie den 17en Maart was gesloten en verscheidene ministers den volgenden dag Londen hadden verlaten, de nota waarin de besluiten werden meegedeeld, eerst den 20en Maart werd gepubliceerd en Duitschland's hardnekkigheid om den strijd voort te zetten ten sterkste laakte. Tusschen den 17en en den 20en hadden, naar 't schijnt, de Ententeregeeringen de zekerheid gekregen, dat Duitschland elk redelijk voorstel verwierp.

Dat dwong alle geallieerden tot nauwer aaneensluiting en heeft de benoeming van Foch tot opperbevelhebber in Frankrijk verhaast. Het voorstel der geallieerden schijnt niet door de Duitsche diplomaten, maar rechtstreeks door het groote hoofdkwartier te zijn verworpen. Die verwerping was de oorsprong van het conflict met von Kühlmann, die geneigd geweest schijnt te zijn om op redelijken grondslag met de geallieerden in onderhandeling te treden. Van dien tijd af werd Kühlmann's weerzin tegen de voorschriften van het groote hoofdkwartier sterker en sterker.

Bedreigingen tegen Duitschland.

De Washingtonsche correspondent van de „Morning Post" zegt, dat in Amerikaansche zakenkringen de meening meer en meer veld wint ten gunste van een economischen boycott tegen Duitschland, die strenger moet zijn naarmate de oorlog langer duurt. Een invloedrijke democraat zeide, dat hij gelooofde, dat Duitschland niet in de havens van de geallieerde landen zou mogen worden toegelaten voor een zeker aantal jaren na den oorlog. Iedere maand, dat de oorlog langer duurt na een zekeren datum, zou de verlenging van een jaar van den economischen boycott beteekenen. Indien een dergelijk plan zou worden aangenomen, zou Duitschland zelf kunnen beslissen, of het thans willens is den prijs nog vandaag te betalen of een hoogeren prijs later. De „New-York Times" wijst er op, dat terwijl president Wilson bij zijn antwoord aan den Paus zich keerde tegen een economischen bond, hij in zijn boodschap aan het Congres van 4 December 1917 verklaarde, dat een economische boycott noodzakelijk zou kunnen zijn, indien de Duitsche autocratie den oorlog overleefde. De „New York Evening Post", die zich steeds heeft verzet tegen een economischen boycott, zegt, dat Duitschland verstoken moet blijven van grondstoffen. Deze grondstoffen zullen zorgvuldig moeten worden verdeeld en in de eerste plaats zullen bevriende naties in aanmerking komen.

President Wilson spreekt in zijn 14-hoofdig vredesprogram echter heel anders en wil van geen boycott weten.

Kleerenopvordering.

Naar uit een artikel in de „Köln. Volksztg." blijkt, wordt de ontstemming in bijna alle Duitsche kringen over de inbeslagneming van gedragen kleederen elken dag grooter. Vooral is men ontevreden over de wijze, waarop bij het opeischen van kleederen te werk wordt gegaan. Ieder, die meer dan twee bruikbare pakken heeft, moet er één afgeven en in geval van weigering wordt hij met hooge geldboeten of gevangenisstraf bedreigd. Zoodoende hebben de kleine burgers het meest van den maatregel te lijden. Zij moeten van de drie of vier pakken, waarmee zij tijdens den oorlog zeer zuinig zijn omgegaan, er één afgeven, terwijl de kleerenhamsteraars en modegekken ook reeds aan hun vaderlandschen plicht voldoen door een hun niet meer modern schijnend pak uit een dosijn pakken af te staan.

Talrijke klachten over deze regeling zijn reeds aan het adres der „Reichsbekleidungsstelle" gezonden, tot dusverre evenwel zonder resultaat.

Engeland's nieuwste vliegmachine.

Naar verluidt zal de Engelsche luchtstrijdmacht spoedig zwermen van een nieuw type vliegmachines aan het front hebben, welke de moeilijkheden der Duitschers waarschijnlijk belangrijk grooter zullen maken.

Deze machine is een prachtig voorbeeld van constructie, kan behalve vlieger en waarnemer een groot gewicht aan bommen medevoeren, is bewapend met machinegeweren en kan, aldus beladen, in een buitengewoon korten tijd tot een hoogte van meer dan 6000 meter stijgen.

De machine zal dus op die hoogte, buiten het bereik der Duitsche kanonnen en op grooter hoogte dan de gemiddelde Duitsche machines, de gevechtslinie oversteken, bommen afwerpen en spoedig weer terugkeeren om een nieuwe lading bommen in te nemen.

Zelfs op die buitengewone hoogte vliegt de machine zoo snel, dat in zeer korten tijd groote afstanden kunnen worden afgelegd en bommen-expedities, welke de oudere machine misschien een dag lang moet voorbereiden, kunnen thans in enkele uren worden uitgevoerd.

En verder, wat van nog grooter beteekenis is, de motoren, met welke zij zijn uitgerust, zijn volkomen betrouwbaar, en het gevaar, dat zij, een paar honderd mijlen achter de vijandelijke linies gekomen, zouden moeten dalen, bestaat bij deze machine niet meer.

Tot dusverre hebben de Duitschers, ondanks alle moeite, welke zij zich hebben gegeven, nog geen enkele der machines van dit type, waarvan er reeds een aantal aan het front gebruikt worden, tot dalen kunnen brengen.

Dit feit zegt veel voor de waarde der nieuwe machine. Wanneer het weder zoo hooge vluchten niet toelaat, wat dikwijls 's winters het geval is, zullen zij lager moeten vliegen, maar hare snelheid is zóó groot, dat zij alles, behalve de nieuwste soorten verkenningsmachines, achter zich laten, zoodat het lijkt, alsof oude machines die sich met haar door de lucht voortbewegen, stil staan.

Bijzondere vaardigheid en durf zijn noodig om deze machine te besturen. De waarnemer moet niet alleen vijandelijke machines op een afstand houden door een welgericht machinegeweer-vuur, maar ook groote vaardigheid in het lezen van landkaarten en kennis van luchtvaart hebben, daar het bij het snel vliegen op groote hoogte moeilijk is om door waarnemingen te kenmerken van het terrein vast te stellen, waar men zich bevindt."